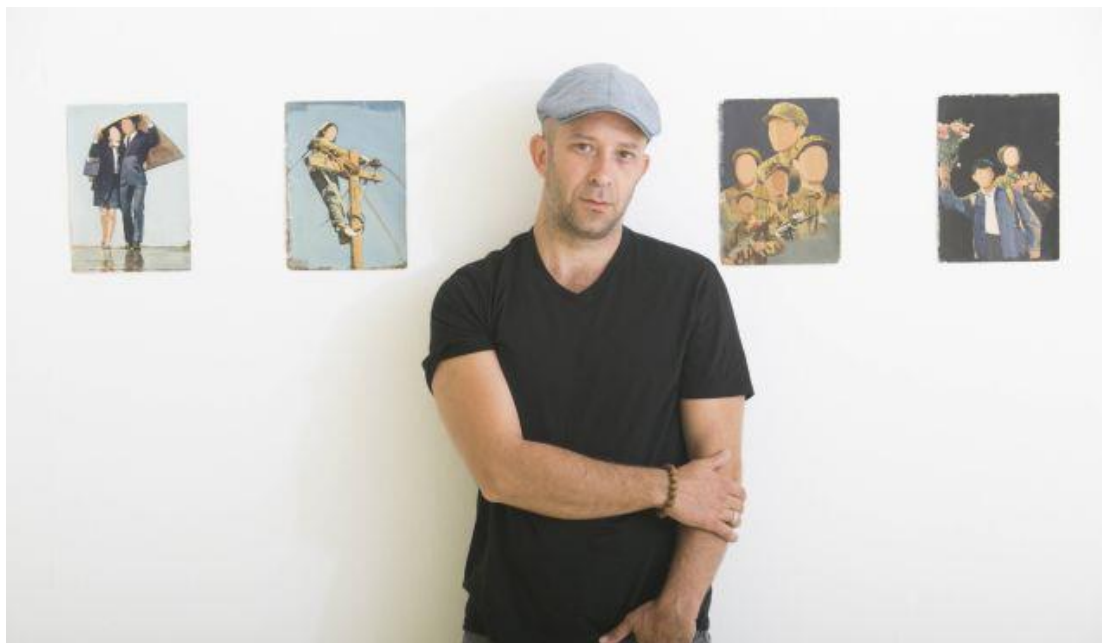

31.05.2015

שני ליטמן

למה האמן גידי רובין מוחק פנים של אחרים

סבו ראובן רובין היה מעמודי התווך של האמנות הישראלית, אבל גידי רובין בנה את הקריירה האמנותית שלו בניו יורק ובלונדון ולצדו לא היה עד כה שום קשר לישראל. עם הצגת תערוכה חדשה במוזיאון הרצליה הוא מסביר איך התחבר לראשונה לשורשים ומדוע נמשך למגזינים סיניים שהפצתם נאסרה

גידי רובין בתערוכה שלו במוזיאון הרצליה תומר אפלבוים

בפעם הראשונה שגדעון (גידי) רובין הרחיק מביתו ומהסטודיו שלו בלונדון כדי ליצור פרויקט אמנותי חדש במסגרת שהות אמן, הוא מצא את עצמו באופן פרדוקסלי דווקא במקום הכי קרוב לשורשים – בסטודיו של עמותת אוטו־סט ברחוב ביאליק בתל אביב, לא רחוק מבית ראובן, שהיה ביתו של סבו [ראובן רובין](#) וכיום שוכן בו מוזיאון שבו מוצגים ציוריו.

מכיוון שהמיקום היה כל כך טעון, רובין הרגיש שלראשונה בקריירה שלו הוא חייב לנסות ולהתייחס איכשהו לעובדה שהמורשת המשפחתית הזאת בכל זאת רובצת על כתפיו, ולכן התחיל לצייר על פי צילומי משפחה ישנים, אבל הרגיש שזה לא זה. "אני לא רגיל לעבוד עם ההיסטוריה והזיכרונות של המשפחה שלי. אני עובד עם דמויות אנונימיות, עם זיכרונות של אנשים אחרים או היסטוריה של אנשים אחרים. אז אחרי שלושה ימים הפסקתי עם זה והייתי די מיואש". חנות ספרים ועיתונים ישנים שמצא בקצה הרחוב החזירה לו את חדות היצירה, בגלל חיבתו לאספנות שכבר באה לידי ביטוי בציוריו הקודמים, שהיו מבוססים על צעצועים ישנים או על אלבומי תמונות ישנים.

הפעם בחר בעיתוני בידור משנות ה-50 וה-60, שמהם חשב להוציא תצלומים שעל פיהם יצור ציורי שמן על בד או ציורים על קרטונים, כפי שנהג עד כה. "אבל בסוף היום נשאר לי קצת צבע, אז היתה דמות שפשוט ציירתי אותה על העיתון עצמו. למחרת בבוקר באתי וזה נראה לי נחמד. ואז פתאום היה שטף, וציירתי על עוד ועוד. והדבר הבא שהתחלתי לעשות זה למחוק את תווי הפנים של הדמויות בתמונות ואחר כך למחוק בצבע גם חלק מהטקסטים. המחיקה של הטקסט היא אסתטית לחלוטין, צורנית, לא קשורה בכלל לתוכן הדברים."

גידי רובין. "ללא כותרת"

סדרת העבודות הזאת, של העיתונים הישנים המטופלים במכחולו של רובין, מוצגת מאתמול במוזיאון הרצליה לאמנות עכשווית, לצד סדרה דומה, שיצר בשהות אמן אחרת שקיבל כמה חודשים מאוחר יותר, בסין. גם שם בחר לטפל במגזיני תמונות מקומיים ישנים, שהפצתם נאסרה אחרי שנת 1966 בשל מהפכת התרבות בסין, וחודשה בסוף שנות ה-70. גם בסין, קצת בדומה לישראל, הוא במעמד של ספק זר ספק בן בית, מכיוון שאשתו ואם שתי בנותיו, סיליה, היא אמנית סינית והוריה מתגוררים שם. כשעבד עם העיתונים הסיניים השתמש בעיקר בתמונות השער, וגם הפעם בעיקר מחק בעזרת צבע. "רציתי למחוק את השייכות של המקום ואת הזמן. גיליתי במגזינים הישנים גם צנזורה עצמית, מקומות שבהם האנשים שקנו את המגזינים האלה, מחקו או השחיתו תמונות של אנשים שנחשבו לבוגדים במהפכה. המהפכה התרבותית

אמנם החלה בעידוד הממשלה, אבל אנשים באופן עצמאי לקחו את זה הרבה יותר רחוק והיו הרבה יוזמות פרטיות של מחיקה והשמדה של התרבות הקודמת. העניין של מחיקת האישיות והאינדיבידואל מאוד התאימה לי. זה היה דור שבו נמחקו האינדיבידואלים. אני עושה את המחיקה הזאת הרבה שנים, אבל פה היה גם אתה עניין של המחיקה של הדור."

נושא מחיקת הפנים הוא סימן ההיכר של רובין, ומאפיין את עבודותיו כבר לא מעט שנים, מאז לימודי התואר השני שלו בבית הספר סלייד בלונדון. לדבריו, אף שסבו היה אחד הציירים המרכזיים בהיסטוריה של האמנות הישראלית, ואמו, כרמלה רובין, היא אוצרת וחוקרת אמנות, הוא עצמו גילה שהוא רוצה לעסוק בציור רק כשהיה בן 22, בזמן הטיול של אחרי הצבא. מתוך תחושה שלא יוכל להתפתח כאמן בצורה עצמאית ומנותקת מהקשרים משפחתיים בישראל, למד תואר ראשון באמנות בסקול אוף ויז'ואל ארטס בניו יורק, ותואר שני בלונדון.

גידי רובין בתערוכה תומר אפלבאום

"כשהתחלתי ללמוד בניו יורק ב-1996 הסטודנטים האחרים סביבי היו כבר קצת יותר מפותחים, אבל אני רק רציתי ללמוד לצייר מהתחלה, כמו שצריך", הוא מספר. "התרשמתי מאוד מציור פיגורטיבי. ציירתי ציורים שלקחו הרבה זמן, הרבה פורטרטים עצמיים. בלונדון בהתחלה המשכתי לצייר באותו אופן, אבל בספטמבר 2001 נסעתי לביקור בניו יורק, והייתי שם בדיוק בזמן ההתקפה על בנייני התאומים. קיבלתי כזאת מכה, שבשחזרתי הרגשתי שאני לא יכול לצייר אותו דבר. אז התחלתי לצייר צעצועים ישנים. התחלתי להיות מושפע מאמנים כמו מורנדי, במקומות שאין בהם הפרדה בין אבסטרקטי לפיגורטיבי. ב-2004 סיימתי את הלימודים וחזרתי לצייר פורטרטים, אבל מהירים מאוד ובגלל המהירות בהכרח הפרטים נהיו פחות מוקפדים, לפעמים במקום עין היה רק צל, והבנתי שאני מצליח לצייר את כל מה שאני רוצה ואפילו היה לזהות במי מדובר, בלי כל הפרטים הקטנים."

כשהחל לאסוף צילומים ויקטוריאניים ישנים, חלקם מחוקים בגלל הזמן שחלף מאז הודפסו, ולצייר לפיהם, התעצם טשטוש הפרטים עד כדי מחיקה מוחלטת של תווי פנים. "אצל חלק מהאנשים הציורים האלה מעוררים בהלה ודחייה, אבל אצל אחרים זה פותח פתח להזדהות, כי זה לא זיכרון ישיר, אבל עם זאת זה אישי. אני מנסה לעשות משהו שהוא בין הספציפי לכללי, בלי ליפול לאף אחד מהם. הסתכלתי על הזיכרונות האלה כאילו הם הזיכרונות של כולנו. הפן האסתטי של התבוננות על הפורטרט בצורה יותר אבסטרקטית, הגיע יותר מאוחר. פיתחתי את היכולת להסתכל על דברים אחרים, שאינם תווי הפנים, כמו התנוחה של הראש למשל. זה היה תהליך של הפשטה, תהליך של קילוף, שנועד להשאיר את התמונה במקום מאוד בסיסי, ומאוד אוניברסלי."

גדי רובין. "ללא כותרת"

רובין, יליד 1973, מצליח כיום מאוד מבחינה מסחרית. ציוריו נמכרים היטב, לדבריו, בגלריות בלונדון, ניו יורק, פריז וישראל. בגלריה שלו בישראל, גלריה אלון שגב בתל אביב, מוצגים בימים אלה ציורי שמן על בד שלו, חלקם בהשראת תמונות מהמגזינים הסיניים שמוצגים בהרצליה.

אתה לא מרגיש כלוא בתוך הקונספט הזה של הפנים המוחקים? מה יקרה אם פתאום תחליט לצייר פנים, תצליח באותה מידה?

"בשנה האחרונה בלימודים בניו יורק היה לנו קורס ששנאתי, שעסק במה עושים אחרי בית הספר לאמנות כדי להשתלב בעולם האמנות בצורה מקצועית. אף פעם לא חשבתי שיש תשובה אחת שנכונה לגבי כולם. אחד המורים שלנו, האמן לוצ'יו פוצי, אמר שאם אתה מצליח מאוד כשאתה מסיים את בית הספר, זה כמו נשיקת מזות. זה נשאר לי חקוק בראש, כי אני לא הצלחתי מיד אחרי בית הספר. בשנים הראשונות קיבלתי הרבה סירובים. והיום אני יודע שאם אתה מצליח מיד עם משהו שאתה עושה בבית הספר אז אתה נשאר שבוי של הדבר הזה. אני הלכתי עם הקו שלי בלי שינויים, עד שסיימתי את הסלייד, ואז היה שינוי טוטאלי. אני יודע איך זה קורה. פתאום יורד מסך ואתה כבר לא יכול לצייר כמו מקודם. זה לא עניין של רצון בכלל, אתה פשוט לא אותו בן אדם. לכן אני לא מצייר פנים היום. מחר אולי אתחיל לצייר פנים. זה יכול להשתנות ביום אחד. כל מה שאני מתעסק בו יכול להשתנות ביום אחד."

אבל זה משהו שאתה מביא בחשבון, הביקוש לעבודות מסוימות שלך?

"כן, יש ביקוש גדול. אני יודע שרוצים משהו מסוים, אבל המזל שלי שאני יכול לעשות מה שאני רוצה ואנשים אוהבים את זה. אני לא עושה עבודות בהזמנה. חוץ מזה, המוזיאונים מלאים בעבודות הכי טובות שנעשו בשביל כסף. למדתי גם שאני ממילא לא יודע מה טוב, אני פשוט צריך לעבוד. כשאני רואה ציור שלי, אני רואה רק צרות, רק דברים שלא הצליחו. הפקפוק הוא חלק ממני, אני מאוד ביקורתי כלפי עצמי. פתיחת תערוכה בשבילי זה כמו גירושים ברבנות. אחרי הפתיחה כמעט אסור לי ללכת לתערוכה שלי. כי זה רק נהיה יותר ויותר גרוע."

גידי רובין. "ללא כותרת"

התערוכה בהרצליה נפתחה לצד שתי תערוכות נוספות, כולן תחת הכותרת "שהות אמן". אוצרת התערוכה ומנהלת המוזיאון, איה לוריא, אומרת כי הרעיון למקבץ התערוכות הזה נבע מתוך שיחות עם אמנים והכרה בהשפעה הרבה שיש כיום לתופעת ה"שהות אמן", רזידנסי בלעז, על האמנות עצמה. "זו תופעה שנהפכה להיות כל כך דומיננטית", אומרת לוריא, "ואנחנו רואים שכבר לא מדובר רק בסוציולוגיה של האמנות אלא הדבר הזה משפיע על התוכן של האמנות עצמה. מה זה אומר להגיע למקום אחר, להשתמש בחומרים אחרים, לחיות לתקופה מסוימת במקום חדש. יש מצד אחד תרבות גלובלית מואצת ומצד שני הרזידנסי מאפשר לך לפתוח חלון קטן בתוך המרחב הזר. זה לא רק תיירות של מונומנטים."

במאמר על התערוכה של רובין כתבה לוריא: "נראה כי השהות ברחוב ביאליק – בסמוך לבית סבו, הצייר ראובן רובין – עוררה את רובין ל"מסע חקר" של מקום חדש ולא ל"מסע שורשים" המתוודע למוכר, אף שהממד ה"שורשי" קיים במידה מסוימת בכל אחד מן המקומות שבהם בחר לשהות... בסופו של דבר נדמה שאין שוני עמוק בין העבודות שנעשו בסין או בישראל. בשני המקרים, למרות המרחקים שעבר ביניהם, נותר האמן במקומו הקבוע: בעמדת התבוננות של משקיף מבחוץ, כמי שנמצא מחוץ למקום... נראה שתמונת ההווה של המקום בוקעת אצלו מניתוח מנגנוני הנוסטלגיה, המתווכים על ידי דימויי העיתונים והמגזינים... רובין נמשך לדימויים שהפכו זה מכבר לקלישאות שטוחות, לנוסחאות ייצוג חלולות, לגלויות תיירים המטופלות במלאכותיות – כל מה שמעיד יותר מכל על מנגנוני הייצור והשיווק של תרבות הדימוי, שתכליתם העמדת תפיסת מקום מעובדת היטב."